नेपाल कन्स्टिट्युसन फन्डेसन
Nepal Constitution Foundation

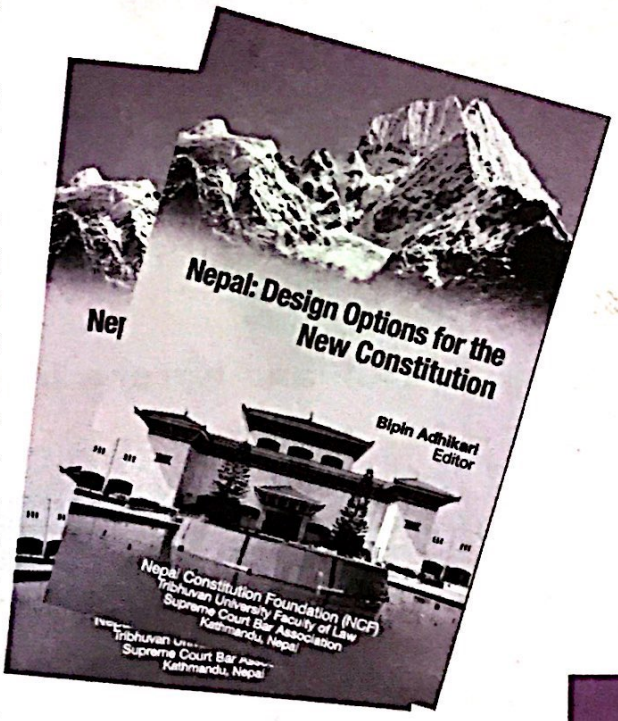
NEPAL CONSTITUTION FOUNDATION Newsletter

Year. 1 No.4 June, 2010 (Jeth, 2067)

Dedicated to Constitutionalism, Public Policy Issues and Leadership Development

नेपालको नयाँ संविधानको लागि ढाँचागत विकल्पहरूका सम्बन्धमा प्रकाशित पुस्तक विमोचन

गत जेठ २६, २०६७ मा संविधानसभा अध्यक्ष सम्माननीय सुभाषचन्द्र नेम्वाङ्गले नेपालको नयाँ संविधानको लागि ढाँचागत विकल्पहरुका सम्बन्धमा प्रकाशित एक पुस्तकको विमोचन गर्नुभयो। संवैधानिक कानुनका ज्ञाता डा. विपिन अधिकारीद्वारा सम्पादित "*नेपाल: डिजाइन अप्सन्स् फर द न्यू कन्स्टिट्युसन*" नामक उक्त पुस्तकको विमोचन नेपाल कन्स्टिट्युसन फण्डेसन (एनसिएफ) र अधिकार, समता तथा सामाजिक रुपान्तरणका लागि आमसञ्चार अभियान (मीरेष्ट नेपाल) को संयुक्त आयोजनामा काठमाडौको नयाँ बानेश्वरमा गरिएको थियो।



यो पुस्तक २०६६ साल माघ १-३ मा काठमाण्डौमा आयोजित "डायनामिक्स अफ कन्स्टिट्युसन मेकिङ्ग इन नेपाल इन पोष्ट कन्फ्लिक्ट् सिनारियो" विषयक तीन दिने अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलनमा आधारित छ। यसले उक्त सम्मेलनमा नयाँ संविधान निर्माणको क्रममा संविधानसभाका विभिन्न विषयगत समितिद्वारा पारित अवधारणापत्र तथा प्रारम्भिक मस्यौदा उपर गरिएको छलफल तथा त्यहाँ उपस्थित विशेषज्ञहरुले नेपालको सम्बन्धमा विश्लेषण गरेको संविधान निर्माण सम्बन्धी ढाँचागत विकल्पहरु समेटेको छ।

पुस्तकमा राष्ट्रपति डा. रामवरण यादव, प्रधानमन्त्री माधवकुमार नेपाल, संविधानसभाका अध्यक्ष सुभाषचन्द्र नेम्वाङ्ग, उपाध्यक्ष पूर्णकुमारी सुवेदी तथा संविधानसभा संघीय मामिला तथा संस्कृति मन्त्री डा. मिनेन्द्र रिजालको संविधान निर्माण सम्बन्धी "कि नोट स्पीच" लगायत २६ जना अन्तर्राष्ट्रिय संविधानविद्, मानवअधिकार ज्ञाता तथा संघीयता सम्बन्धी विशेषज्ञहरुको समालोचना समेत समावेश गरिएको छ। यसमा नेपालमा विवादास्पद रहेका संविधान निर्माण सम्बन्धी विभिन्न पक्षहरुमा अन्तर्राष्ट्रिय विशेषज्ञहरुको रायहरुलाई सार्वजनिक गरिएको छ।

उक्त कार्यक्रममा पुस्तकका सम्पादक डा. अधिकारीले पुस्तकका बारेमा संक्षिप्त प्रस्तुति दिनुभएको थियो। त्यस्तै संविधानसभा संवैधानिक समितिका सभापति संविधानविद् निलाम्बर आचार्य, संयुक्त राष्ट्र संघीय मानव अधिकार उच्चायुक्तको कार्यालयकी डा. ज्योति साङ्गेरा तथा संयुक्त राष्ट्रसंघीय विकास कार्यक्रमका संविधानविद् डा. मार्कस् ब्राण्डले विमोचित पुस्तक माथि टिप्पणी गर्नुभएको थियो।

उक्त सम्मेलनमा राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रका अनुभवी संविधान विशेषज्ञ, संविधानसभा सदस्य, राजनीतिक दलका नेता, कानुन व्यवसायी, संविधानसभा सचिवालयका उच्च पदाधिकारी, बुद्धिजीवी, पत्रकार, विभिन्न जातजातिका अगुवा नेता, नागरिक समाज एवं वर्गीय, क्षेत्रीय, लिङ्गीय प्रतिनिधिहरुले भाग लिएका थिए।

सम्मेलनमा प्रस्तुत गरिएका विशेषज्ञहरुको कार्यपत्र, टिप्पणीकर्ताको विचार, सहभागीहरुको जिज्ञासा सबैलाई समेटेर नयाँ संविधान निर्माणमा सहयोग पुऱ्याउने उद्देश्यले उक्त पुस्तक प्रकाशन गरेको कुरा अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलनका संयोजक डा. सूर्य ढुंगेलले उक्त विमोचन कार्यक्रममा स्पष्ट पार्नुभएको थियो।

पुस्तक विमोचनपछि मन्तव्य दिँदै प्रमुख अतिथि सभाध्यक्ष सुभाषचन्द्र नेम्वाङ्गले भन्नुभयो, "संविधान निर्माणका सन्दर्भमा संविधानसभालाई महत गर्ने उद्देश्यले आयोजित उक्त सम्मेलन निकै महत्वपूर्ण थियो।" अन्तर्राष्ट्रिय तथा नेपाली विज्ञहरु बीच आ-आफ्ना अनुभव आदान-प्रदान गर्ने अवसर पनि उक्त सम्मेलनले प्रदान गरेको थियो। सम्मेलनमा भएको छलफलको आधारमा तयार पारिएको यो पुस्तक संविधानसभा सदस्यहरुका लागि निकै उपयोगी हुनेछ। संविधानसभाको म्याद थप ... ...

(बाँकी पृष्ठ २३ मा)

Inside

Programme on Social and Market Economy
- Report 3
Presentations
- Dr. Dieter W. Benecke 7
- Ms. Cornelia Richter 8
Programme on Cost of Federalism
- Report 10
Presentations
- Dr. Alexander Wegener 16
- Dr. Pushkar Bajracharya 19
Programme on Fundamental Rights - Report 20
Programme on The Venice Commission - Report 21

Scanned with CamScanner

नेपालको नयाँ संविधानको लागि ढाँचागत विकल्पहरूका सम्बन्धमा ... ...



विमोचित पुस्तक सार्वजनिक गर्दै संविधानसभा अध्यक्ष सुभाषचन्द्र नेम्वाङ्ग ।

(पृष्ठ १ को बाँकी अंश) भए लगत्तै पुस्तक सार्वजनिक हुनुले पनि यो पुस्तक महत्वपूर्ण अवसरमा प्रकाशित भएको भन्दै यसको सदुपयोग गर्न सक्नुपर्छ भन्नुभयो ।

जेठ १४ गते संविधानसभाको म्याद थप भएको छ । यसको उपलब्धि के हुने भन्ने सबैको जिज्ञासा रहेको छ। विगतका आन्दोलनहरुले प्राप्त गर्न नसकेका कुराहरु प्राप्त गर्न र शान्ति प्रक्रियालाई टुंगोमा पुऱ्याउन दलहरुबीच ऐतिहासिक सम्झौता भएका थिए । जसबाट हामी सबै खुसी थियौं। राष्ट्रपतिले आयोजना गरेको एक कार्यक्रममा म्याद थप भएपछि त्यो सहमतिलाई कार्यान्वयन गर्छौं भनेर दलहरुले भनेका थिए । दलहरु बीच भएको तीनबुँदे सहमति कार्यान्वयन विना अगाडि बढ्न सकिन्न । सहमति कार्यान्वयन छिटो होस् र एक वर्ष लगाएर होइन, ७-८ महिनाभित्रै संविधान लेख्नुपर्छ भनी दलहरुलाई सभाध्यक्षले आव्हान समेत गर्नुभएको थियो ।

प्रकाशित पुस्तकमाथि टिप्पणी गर्दै संविधानसभा संवैधानिक समितिका सभापति निलाम्बर आचार्यले यो पुस्तक संविधान निर्माणका लागि मात्र होइन, संवैधानिक विकास र नेपाललाई बुझ्न विदेशीहरुलाई समेत ज्यादै उपयोगी हुनेछ भन्नुभयो । अर्को महत्वपूर्ण पक्ष भनेको नेपालप्रति विदेशी कुटनीतिक, राजनेता, विशेषज्ञहरुको समेत चिन्ता रहेको पुस्तकमा प्रतिविम्बित छ । सबैलाई म धन्यवाद दिन्छु । यति हुँदाहुँदै पनि संविधानसभाबाट अहिलेसम्म संविधानको समग्र अनुहार आएको छैन । त्यो नै हामी सबैको लागि चुनौति भएको हो, आचार्यले भन्नुभयो ।

दुई वर्षमा संविधान नबन्नुको मूल कारण विशेषज्ञता र योग्यताको अभाव होइन । शासकीय स्वरुप लगायतका मूल विषयमा संविधान कस्तो हुने भन्ने अस्पष्टताले हो । संसदीय शासन प्रणाली हुने कि राष्ट्रपतीय हुने ? निर्वाचन प्रणाली कस्तो हुने? न्यायिक प्रणाली कस्तो हुने ? संघीयता कस्तो हुने ? यी सबैको साझा विकल्प खोज्नै पर्छ। साझा विकल्प रोजेर मात्र नयाँ संविधान 'राम्रो' र 'हाम्रो' संविधान हुनसक्छ । 'मेरो' संविधान भएर मात्र हुँदैन ।

प्रमुख राजनैतिक दलहरुका अलग-अलग राजनैतिक दर्शनले गर्दा साझा विकल्प रोज्न नसकिएको हो । यी विकल्पहरु रोज्नको लागि यो पुस्तकले दिशा निर्देश गर्न ठूलो मद्दत गर्नेछ । राम्रो संविधान हुनको लागि स्वतन्त्र न्यायपालिका, स्वतन्त्र प्रेस, मानवअधिकारको स्वतन्त्रता, शक्तिको पृथकीकरण, आवधिक निर्वाचन, बहुलवाद आदि तत्वहरु आवश्यक हुन्छन् । २-४ वर्षपछिको नेपालको भविष्यवाणी गर्न दलहरु सक्दैनन् भने संविधान लेख्न सकिन्न । कम्तीमा अबको ५ वर्ष पछिको नेपालको अनुहार कस्तो हुन्छ ? त्यो ठम्याएर सबैको साझा उद्देश्य र लक्ष्य बनाइयो भने मात्र संविधान लेख्न सजिलो हुनेछ । अन्तर्राष्ट्रिय जगतसँग एउटा, आफ्ना कार्यकर्तासँग अर्को कुरा गरेर दलहरुले आफ्ना अभिव्यक्तिहरु अलग-अलग ढंगले प्रस्तुत गरिरहेको छन् । संविधानसभाका सदस्यहरुले आफ्ना जिम्मेवारीहरु पुरा गरेको नै देखिन्छ । नेतृत्व तहले चाँसो नगरेकाले संविधान निर्माण हुन नसकेको उहाँले गुनासो गर्नुभएको थियो ।

संयुक्त राष्ट्रसंघ मानव अधिकार उच्च आयुक्त कार्यालयकी डा. ज्योति साङ्गेराले पुस्तक माथि टिप्पणी गर्दै राम्रो संविधानले मात्रै सबै खालको अधिकारलाई सुनिश्चित गर्दछ भन्नुभयो । संविधान एकपटक लेखेर जारी भएपछि पनि संशोधन वा परिवर्तन गर्न सकिन्छ । तर सरकार वा राजनीतिक दलले गर्छु भनेर मात्रै परिवर्तन गर्न सकिन्न । सबैको सहयोगबाट मात्र संवैधानिक बहुमत प्राप्त हुनसक्छ । पुस्तकमा राष्ट्रपतिको मन्तव्य मानव अधिकारको सम्बन्धमा राम्रोसँग उल्लेख गरिएको रहेछ । मन्तव्यले नयाँ संविधानमा मानव अधिकार र सामाजिक न्यायलाई उल्लेख गरिनु पर्ने कुराको संकेत गरेको हुनुपर्ने सुझाव राख्दै संविधानसभाका विषयगत समितिले तयार पारेको प्रतिवेदनको आधारमा विभिन्न मुलुकका संवैधानिक विज्ञहरु, संविधानसभा सदस्य तथा नेपालका

Scanned with CamScanner

About Nepal Constitution Foundation (NCF)

Nepal Constitution Foundation (NCF) is an independent non-partisan civil society organisation. The Foundation is a 'think tank' in the area of constitutionalism and rule of law. It is a collaborative undertaking of constitutional experts, management professionals and development practitioners. NCF is a not for profit membership based organisation. The Foundation was established in September 2009 and is registered under the Society Registration Act, 1977.

NCF's programmes focus on three key themes:

- support for constitution building and institutionalization of constitutionalism
- public policy analysis
- development of constitution sensitive socio-economic and political leadership in the country

Major activities of the Foundation include seminars/workshops, thematic research, training, information exchange and provision of resource centre services. NCF regularly hosts symposia and panel discussions on constitutional topics of national importance. Foundation activities have involved scholars from a variety of disciplines, government officials, lawyers and the general public. In the coming days, NCF will continue to draw attention to key comparative constitutional issues in the ongoing debates for framing a new constitution for Nepal. ■

NCF extends its appreciation to GTZ / Federal Foreign Office for assisting us organise some key programmes and supporting this issue of the Newsletter.

gtz

Federal Foreign Office

Editorial Group

Advocate Phurpa Tamang
Advocate Abhishekh Adhikari
Umesh Gautam

Convenor

Dr. Surya Dhungel

NCF Executive Board

Chairperson
Dr, Bipin Adhikari

Vice Chairperson
Bishweshwar Bhandari

General Secretary
Ganesh D. Bhatta

Secretary
Bhagwat Das Chaudhary

Treasurer
Sabita Nakarmi

Members
Dr. B. K. Roy
Pragya Basyal

बुद्धिजीवी सबैको छलफललाई आधार बनाएर प्रकाशित गरिएको हुनाले यो महत्वपूर्ण पुस्तक भएको टिप्पणी डा.साङ्ग्रेराको थियो ।

पुस्तकको आवरणमा रहेको हिमालको तस्वीरलाई इंगित गर्दै स्थानीय यु.एन.डी.पी.का संवैधानिक कानुनका विशेषज्ञ मार्कस् ब्राण्डले, "नेपालमा विश्वकै अग्ला शिखरहरु छन् । संविधान लेखन कार्य पनि ती शिखरहरु चढ्नु जत्तिकै चुनौतिपूर्ण छ । तर यो पुस्तकको अध्ययन संविधान लेखनसँग सम्बद्ध सबैका लागि उपयोगी हुनेछ" भनी संक्षिप्त टिप्पणी गर्नुभयो ।

संविधानसभाले संविधान निर्माण गरिरहेको सन्दर्भमा संविधान लेखन कार्यमा संलग्न सबै पक्षलाई सहयोगी र उपयोगी हुने गरी सम्पादकले पुस्तकको आकार दिएर प्रकाशित गरेको हुनाले आफ्नो संस्थाले यो महत्वपूर्ण अवसरलाई सदुपयोग गर्न चाहेको विचार मीरेष्ट नेपालका अध्यक्ष सुरेश आचार्यले व्यक्त गर्नुभयो ।

सम्पादक डा. विपिन अधिकारीले पुस्तकभित्रका महत्वपूर्ण विषयहरुमा संक्षिप्त टिप्पणी गर्दै अन्तर्राष्ट्रिय विशेषज्ञहरु लगायत नेपालका विशिष्ट व्यक्तित्वहरु - राष्ट्रपति, प्रधानमन्त्री, सभामुख, उपसभामुख तथा संघीय मामिला मन्त्री - को लेख/मन्तव्यहरुले यो पुस्तकलाई प्रष्ट उचाई दिएको छ । यसमा प्रमुख राजनैतिक दलका नेता डा. बाबुराम भट्टराई, डा. रामशरण महत, सी.पी. मैनाली, मोहम्मद्दी सिद्दिकी लगायत दुर्गा सोब, परशुराम तामाङ्ग समेतका आदिवासी जनजाति, महिला, मधेसी समुदायका अगुवा नेता, बुद्धिजीवी वर्ग, विदेशी विशेषज्ञहरु सबैको विचार उल्लेख भएको छ । यसरी सबैको विचार समेटेको यो पुस्तक सम्पादन गरेर नेपालले संविधान निर्माण गरिरहेको महत्वपूर्ण समयमा प्रकाशित गर्न पाएकोमा आफूलाई खुसी लागेको र सम्पादन गर्दा सकेसम्म विषयगत रुपमा पूर्ण पार्दै भाषागत त्रुटिहरु सच्याएर प्रस्तुत गरिएको डा. अधिकारीले उल्लेख गर्नुभयो ।

कार्यक्रममा त्रिभुवन विश्वविद्यालय कानुन संकायका डीन प्रा.डा. अम्बर प्रसाद पन्त, सर्वोच्च अदालत बार एशोसिएसनका अध्यक्ष अधिवक्ता इन्द्र खरेल तथा विदेशी कुटनीतिक नियोगका पदाधिकारीहरुको पनि उपस्थिति रहेको थियो ।

नोट : यो प्रतिवेदनमा उक्त कार्यक्रममा व्यक्त गरिएका विमोचित पुस्तक सम्बन्धी विचारहरुमात्र प्रस्तुत गरिएका छन् । त्यस अवसरमा विभिन्न व्यक्तिहरुद्वारा दिइएको संविधान निर्माण सम्बन्धी अन्य मन्तव्यहरु बारे यस प्रतिवेदनमा उल्लेख गरिएको छैन । *(प्रस्तोता अधिवक्ता फुर्पा तामाङ)*

Contact

Jeni Gurung & Shyam Krishna Nagarkoti
Nepal Constitution Foundation (NCF)
New Plaza, Putali Sadak, Kathmandu, Nepal
Phone: 01 4410624, Fax: 977 1 4445210
Email: nepal.constitution.foundation@gmail.com
www.ncfnepal.blogspot.com

Scanned with CamScanner